

Załącznik do Uchwały Nr II/23/2018
Rady Powiatu Krośnieńskiego
z dnia 13 grudnia 2018 r.

POWIAT KROŚNIEŃSKI

**Powiatowy Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2018-2022**

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....	4
1.1.Pojęcie przemocy w rodzinie	4
1.2.Formy przemocy.....	5
1.3.Skutki przemocy w rodzinie	6
2. Perspektywa prawna	7
2.1.Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie	7
2.2.Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	10
3. Zasoby instytucjonalne powiatu	11
4. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie	18
5. Założenia programu	28
6. Cele programu, działania, oczekiwane rezultaty, wskaźniki	28
7. Realizacja programu.....	32
7.1.Odbiorcy programu.....	32
7.2.Źródła finansowania	32
7.3.Realizatorzy programu	32
7.4.Termin realizacji.....	33
7.5.Monitoring i ewaluacja	34

Wstęp

Opracowanie Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Krośnieńskim na lata 2018-2022 jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie w wielu środowiskach, niestety nadal traktowana jest jako temat wstydlivy, upokarzający. Jednak od kilku lat rzeczywistość w tym zakresie zmienia się, wprowadzono nowe narzędzia prawne i procedury zmierzające do skuteczniejszej ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Dzięki kampaniom społecznym zwiększa się świadomość społeczna, a przeprowadzane szkolenia podnoszą profesjonalizm służb odpowiedzialnych za walkę z tym zjawiskiem. Większość sytuacji przemocowych zachodzi wewnątrz rodziny, nie wychodzi na światło dzienne i nie jest zgłaszanych. Doświadczają jej nie tylko kobiety, ale także dzieci, osoby starsze, osoby zależne, niepełnosprawne, a czasem także mężczyźni. Stosowanie przemocy wobec człowieka ma negatywne konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego, stanu psychicznego oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi. Zjawisko przemocy dotyka wszystkich warstw społecznych, nie jest to problem występujący tylko w tzw. rodzinach patologicznych. Przemoc w rodzinie może mieć miejsce we wszystkich warunkach społecznych, nie zależy ani od statusu społecznego, ani od poziomu wykształcenia.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Krośnieńskim na lata 2013 — 2017”.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Krośnieńskim na lata 2018 - 2022 stanowił będzie fundament udoskonalania systemu pomocy i profilaktyki w obszarze przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie. Zadaniem programu jest zbudowanie spójnego i skutecznego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie oraz podnoszenie jakości i skuteczności działań podejmowanych na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową

1. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

1.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Termin „przemoc w rodzinie” jest wykorzystywana dla określenia działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich. Na potrzeby niniejszego programu przyjęto definicję przemocy określoną w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie zjawisko przemocy w rodzinie oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna — jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- siły często są nierówne — w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- narusza prawa i dobra osobiste — sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- powoduje cierpienie i ból — sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być kobiety, mężczyźni, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach.

1.2. Formy przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

1. Przemoc fizyczna — zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, to między innymi: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, policzkowanie.
2. Przemoc psychiczna — wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie, ograniczanie kontaktu z bliskimi.
3. Przemoc ekonomiczna — kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego.
4. Przemoc seksualna - zmuszanie ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych.
5. Zaniedbanie - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną i kształceniem .

Formy przemocy często występują łącznie, objawiając się w różnych postaciach.

1.3. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

1. Skutki indywidualne. Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność. W przypadku dzieci i młodzieży — ofiar przemocy- skutkami mogą być również: konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Skutki przemocy dotyczą również sprawcy przemocy, który może ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony, może doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.
2. Skutki społeczne. Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi — zarówno rówieśników, jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.
3. Skutki ekonomiczne. Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna ale też i szkoły.

2. Perspektywa prawna

2.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych.

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Dokument zapewnia o nienaruszalności, ochronie i poszanowaniu godności osobistej (art.1), o poszanowaniu ludzkiej integralności fizycznej i psychicznej (art.3). Potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania (art.4), zakaz handlu ludźmi (art. 5), a także zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21), zapewnia również prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Konstytucja RP gwarantuje ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową (Art. 40) „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Kolejny (art. 47) - „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”. „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych” (art. 71, pkt 1). „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka” (art. 72). Kodeks Kary Art. 207 kk uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo — „za znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Znęcanie się musi mieć

charakter wielokrotny, powtarzalny, wyjątkowo może to być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo — naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna. Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzić dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy (tzn. psychicznej lub fizycznej). Również wymuszanie współżycia seksualnego, w tym także gwałt w małżeństwie jest przestępstwem — sprawca może wtedy również odpowiadać z art. 197 k.k.

Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ujęte w Kodeksie Karnym

- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 k.k.),
- uporczywe uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej (art. 278 i 279 k.k.),
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (art. 210 k.k.),
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki (art. 211.k.k),
- pozostawianie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 k.k.),
- dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 k.k),
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych (art. 190 k.k.),
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art.199 k.k),
- obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 201 k.k.),
- rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k),
- niszczenie mienia (art. 288 k.k.),
- zniewaga (art. 216 k.k),
- uszkodzenie ciała (art. 156 i 157 k.k.).

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy

W Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują przepisy prawa cywilnego:

- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 141),
- warunki orzekania separacji i rozwodu (art. 56, 61),
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57),
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej (art. 58 § 1),
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2),
- warunki żądania od rozwiedzonego małżonka środków na utrzymanie (art. 60).

Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ustawa m.in. wskazuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m.in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwag opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców.

2.2. Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce określiła ustawa z dnia 29 lipca 2005r.o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz. U. Nr 180, poz. 1493). Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

Najważniejsze zapisy prawne dotyczące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:

1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (art.6) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.
2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania:
 - Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
3. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:
 - opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

4. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Zasoby instytucjonalne powiatu

Ośrodki Pomocy Społecznej

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwikłanych w przemoc domową, w formie bardzo zróżnicowanej wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art.7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie.

Na terenie Powiatu Krośnieńskiego są to:

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytnicy, ul. Bytnica 130, 66-630 Bytnica, tel. 68 391-59-79.**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbiu , 66-615 Dąbie ul. Szeroka 6c, tel. 683831298.**
- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gubinie, ul. Gdańska 17, 66-620 Gubin, tel. 68 455-81-50.**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Gubinie, ul. Obrońców Pokoju 20, 66-620 Gubin, tel. 68 359-45-46,**
- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim, ul. Piastów 10H, 66-600 Krosno Odrzańskie, tel. 68 383-33-60.**
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bobrowice 131, 66-627 Bobrowice, tel. 68 391 32 25,**
- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, Maszewo 71, 66-614 Maszewo, tel. 683831321.**

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją. Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają Zespoły Interdyscyplinarne pełniące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołów, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zespoły zajmują się kompleksowo rodzinami oraz monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, informują o tym odpowiednie służby. Zespoły Interdyscyplinarne zbierają i przekazują informacje na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie, jak również gromadzą informacje na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjują tworzenie nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych (bądź wspierają już istniejące placówki).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się między innymi pomocą osobom dotkniętym kryzysem. W realizację zadania zaangażowane są również organizacje pozarządowe, które ze środków powiatu oraz własnych zapewniają bezpłatne poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie. Między innymi Stowarzyszenie „SUBSIDIUM”, prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Gubinie, zapewnia pomoc specjalistyczną w Krośnie Odrzańskim oraz Gubinie. Podejmowane są również zadania korekcyjno – edukacyjne (program dla sprawców przemocy) celem:

- powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy w rodzinie,
- uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycia i podniesienia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- uzyskania przez osoby uczestniczące w programie korekcyjno-edukacyjnym informacji o możliwości podejmowania działań terapeutycznych.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Prokuratura Rejonowa w Krośnie Odrzańskim

Do zadań prokuratury należy m.in.: przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych, występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, zatrzymanie podejrzanego o przestępstwa, współpraca z innymi organami państwowymi. Osoby pokrzywdzone na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno - skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby pokrzywdzonej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wyjaśnić okoliczności sprawy, ustalić osoby pokrzywdzone i rozmiary szkody, zebrać, zabezpieczyć i w niezbędnym zakresie utrwalić dowody dla sądu, wykryć i w razie potrzeby ująć sprawcę. W uzasadnionym przypadku na wniosek Policji lub z urzędu może zastosować środek zapobiegawczy polegający na nakazaniu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym wobec osoby, której co najmniej wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzany ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. Środek ten stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Oskarżony na swój wniosek może wskazać proponowane miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe (z wykluczeniem placówek dla ofiar przemocy w rodzinie). Prokurator może także wnioskować do sądu pierwszej instancji właściwego do rozpoznania sprawy o przedłużenie stosowania nakazu opuszczenia lokalu na dalsze okresy nie dłuższe niż 3 miesiące, w sytuacji gdy nie ustały powody zastosowania w/w nakazu. W zależności od oceny zebranego materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, umorzeniem dochodzenia lub kierowanym do sądu wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania karnego.

Z informacji przedstawionych przez Prokuraturę Rejonową w Krośnie Odrzańskim wynika, że rok do roku zwiększa się ilość spraw prowadzonych w sprawach przeciwko sprawcom przemocy. Fakt jest

z jednej strony niepokojący natomiast może być również związany ze wzrostem świadomości obywateli oraz dostępnością do ośrodków wsparcia, które inicjują często w sposób pośredni lub bezpośrednie postępowanie poprzez zgłaszanie czynów zabronionych.

PROKURATURA Art. 207 k.k.	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	OGÓŁEM
dochodzenie	92	105	105	302
śledztwo	6	3	15	24
akt oskarżenia	34	45	52	131
wyrok skazujący	34	36	58	128
umorzenie	34	42	60	136
odmowa wszczęcia	13	9	8	30

Prowadzone sprawy w Prokuraturze Rejonowej w Krośnie Odrzańskim z art. 207 k.k..

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Wykonywanie m.in. czynności związanych ze sprawowaniem dozorów nad skazanymi z art. 207 §1 Kodeksu Karnego (Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5). W ramach sprawowanych dozorów kuratorzy zawodowi dla dorosłych wykonywali czynności kontrolne, diagnostyczne i resocjalizacyjne w stosunku do skazanych. Kuratorzy sądowi wchodzi w skład zespołów interdyscyplinarnych oraz mogą wchodzić w skład grup roboczych. Uwzględniając, że grupy robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych w wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Powiatowa Komenda Policji w Krośnie Odrzańskim

Do podstawowych zadań Policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy w rodzinie, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”;
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa);
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia;
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa;
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa;
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy;
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

KOMENDA POWIATOWA POLICJI W KROSNIE ODRZAŃSKIM	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	OGÓŁEM
NIEBIESKA KARTA	109	96	103	298
WIEŚ	54	62	53	169
MIASTO	55	34	40	129
LICZBA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ	115	100	104	319
KOBIETY	98	86	93	277
MĘŻCZYŹNI	10	6	6	22
DZIECI	7	8	5	20

Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych

W przypadku gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, które zgodnie z prawem powinny:

- przeprowadzić dokładne rozeznanie sytuacji;
- wezwać osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą;
- udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym;
- poinformować członków rodzin o możliwościach szukania pomocy, a w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia przestępstwa powiadomić organy ścigania.

LICZBA OSÓB PODEJRZANYCH O STOSOWANIE PRZEMOCY POD WPLYWEM ALKOHOLU	51	59	59	169
KOBIETY	4	5	1	10
MĘŻCZYŹNI	47	54	58	159

Źródło: KPP w Krośnie Odrzańskim.

Placówki Oświatowe działające na terenie powiatu krośnieńskiego

Przedstawiciele placówek oświatowych posiadają kompetencje do:

- rozpoznawania sygnałów świadczących o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania;
- utrzymywania kontaktu z rodziną dziecka;
- wystąpienia do sądu o wgląd w sytuację rodziny, powiadomienia policji lub prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- udzielenia wsparcia;
- skierowania do specjalistycznej placówki, poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- monitorowania sytuacji dziecka i rodziny, przy współpracy z innymi służbami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny
- uruchomienia procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla przedstawicieli oświaty w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą);

- wchodzenia w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

W powiecie krośnieńskim działa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Krośnie Odrzańskim i Gubinie, która jako placówka oświatowa realizuje własne zadania poprzez diagnozę, konsultacje, terapie, doradztwo oraz działalność profilaktyczną i informacyjną.

Zadania ochrony zdrowia

Pomoc osobom dotkniętym przemocą domową powinna prócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- przeprowadzenie spokojnej rozmowy z ofiarą bądź świadkiem przemocy domowej, umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania;
- poinformowanie osób o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy (służb, instytucji, sieć hosteli);
- rozpoznanie podczas rozmowy sygnałów świadczących o występowaniu przemocy;
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenie wykorzystania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała);
- uruchamianie procedury „Niebieska Karta”;
- uczestnictwo w działaniach związanych z wykonywaniem czynności służbowych w ramach art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

4. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie krośnieńskim

Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym, a rozmaite sposoby wyjaśnienia przyczyn przemocy podkreślają różnorodność czynników uwikłanych w występowanie przemocy domowej. Zbytne uproszczenie powoduje, że rozwiązanie tego problemu wydaje się nadzwyczaj łatwe, np. „alkoholizm powoduje występowanie przemocy”. Tymczasem praktyka i wiedza wskazują, że przemoc występuje zarówno w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym jak i wolnych od niego. Większość osób nadużywających alkoholu, które pod jego wpływem stają się agresywne wobec członków własnej rodziny, przyznaje się do stosowania przemocy również na trzeźwo. Alkoholizm nie jest przyczyną przemocy, ale występującym z nią uwarunkowaniem, podobnie jak wiele innych zjawisk. Definicja zawarta w art.2 ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt.1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia,

zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich znamion przemocy, nie mieści się w niej przemoc ekonomiczna.

Przemoc ma różne aspekty i oblicza:

- jest procesem, gdyż nie pojawia się znienacka i tworzy cykle;
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem;
- toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania totalnej dominacji nad osobą doznającą przemocy;
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą;
- przejawia się w różnych formach.

Na terenie powiatu krośnieńskiego ośrodki pomocy społecznej pomagają jednostkom i rodzinom w przezwyciężaniu kryzysowych sytuacji życiowych, nie mającym możliwości ich samodzielnego pokonania. Pomoc społeczna świadczy usługi m.in. z tytułu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, przemocy w rodzinie. Pomoc w postaci pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego i prawnego udzielana jest nieodpłatnie wszystkim osobom wykazującym potrzebę wsparcia bez względu na sytuację dochodową.

Niestety dane przekazane z Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Krośnieńskiego wskazują, że nie jest prowadzone na ich terenie darmowe poradnictwo psychologiczne i prawne. Brak dostępu do takich świadczeń z pewnością ogranicza skuteczną walkę, ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w naszym powiecie. Stan wymaga z pewnością pilnej interwencji i wdrożenia działań w tym zakresie.

Poradnictwo specjalistyczne jest realizowane w poniżej podanym zakresie przez:

OPS w Bytnicy – brak porad prawnych, terapeutycznych, psychologicznych;

OPS Maszewo – brak porad prawnych, terapeutycznych, psychologicznych;

GOPS Bobrowice – ośrodek nie wskazał, że prowadził poradnictwo specjalistyczne;

OPS w Dąbju – brak porad prawnych, terapeutycznych, psychologicznych;

OPS Gubin – ilość specjalistycznych porad w latach 2015-2017: 0

MOPS Gubin - ilość specjalistycznych porad w latach 2015-2017: 55 z tendencją spadkową; 2015r. – 35; 2016r. – 12; 2017 r.– 8.

OPS w Krośnie Odrzańskim - ilość specjalistycznych porad w latach 2015-2017: 171 również z lekką tendencją spadkową rok do roku.

Żaden z Ośrodków nie podał, że prowadzi innowacyjne programy zapobiegania przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieska Karta”

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Obowiązuje ona w policji od 1998 roku, w pomocy społecznej od 2004 roku. Jest zalecana także do stosowania przez miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w przypadku, gdy w rodzinie występuje również problem alkoholowy. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Podstawą skuteczności procedury i oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb na rzecz osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie. Rozpoznanie przemocy i wypełnienie „Niebieskiej Karty” przez policjanta czy pracownika socjalnego to początek procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich uregulowaniach prawnych możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów. Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z wyżej wymienionych instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy, jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb.

Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego. Niebieskie karty są zakładane między innymi przez policję, która przesyła je do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego

NIEBIESKA KARTA		ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	OGÓŁEM
GMINY	KROSNO ODRZAŃSKIE	51	56	54	161
	GUBIN	38	21	11	70
	BOBROWICE	8	7	11	26
	BYTNICA	11	10	11	32
	DĄBIE	23	14	20	57
	MASZEWO	4	4	7	15

Dane opracowane na podstawie przedłożonych informacji z ośrodków pomocy społecznej w powiecie krośnieńskim – dotyczące ilości założonych „Niebieskich Kart”, na obszarze gmin.

Osobom doznającym przemocy w rodzinie udzielano pomocy przede wszystkim w formie:

- inicjowania i rozpoczynania procedury Niebieskiej Karty;
- rozmów edukacyjno-informacyjnych;
- pracy socjalnej;
- interwencji kryzysowej;
- poradnictwa specjalistycznego;
- pomocy finansowej;
- przekazywania informacji instytucjom takim jak Policja, Prokuratura Rejonowa w Krośnie Odrzańskim, Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje oświatowe.

W odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie podejmowano najczęściej działania takie jak:

- informowanie o skutkach stosowania przemocy;
- motywowanie do podjęcia uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych;
- motywowanie do dobrowolnego podjęcia leczenia odwykowego w przypadku występowania uzależnienia;

- kierowanie wniosków o objęcie leczeniem odwykowym do Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- kierowanie wniosków do sądu i prokuratury;
- poradnictwo specjalistyczne.

W ramach współpracy przedstawicieli instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie działają Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, których zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Zadaniem zespołu jest również organizowanie pomocy w indywidualnych przypadkach które przejąć mogą tzw. grupy robocze, które działają na poziomie operacyjnym i zajmują się organizowaniem pomocy konkretnej rodzinie. Skład grupy roboczej określony zostaje w zależności od danego przypadku.

Zadania grupy roboczej zgodnie z art. 9b ust. 3 pkt. 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy obejmują:

- opracowanie i realizację planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz osobom stosującym przemoc w rodzinie udzielana była również przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim przy współudziale Stowarzyszenia „SUBSIDIUM” które prowadzi na rzecz powiatu Ośrodek Interwencji

Kryzysowej. Informacje o osobach doznających przemocy w rodzinie trafiają do OIK za pośrednictwem instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem temu zjawisku na terenie powiatu krośnieńskiego oraz poprzez bezpośrednie zgłaszanie się ofiar do siedziby OIK. Osobami doznającymi przemocy domowej udzielano pomocy przede wszystkim w postaci interwencji i poradnictwa oraz miejsca pobytu w OIK.

W latach 2015 – 2017 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współudziale podmiotu – Stowarzyszenia „Subsidium” (podmiot prowadzący OIK) zapewniło wsparcie specjalistyczne dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy z zakresie:

Rodzaj wsparcia:	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Ogółem
psychologiczne	240	245	294	779
prawne	350	220	203	773
pedagogiczno-socjalne	70	60	108	238
kobiety	512	389	467	1368
mężczyźni	138	126	131	395
dzieci	10	10	7	27
Ogółem	660	525	605	1790

Praca w Ośrodku Interwencji Kryzysowej obejmowała przede wszystkim rozpoznanie zgłaszanego problemu oraz dokonanie wstępnej diagnozy i podjęcie odpowiedniej interwencji. Dla osób stosujących przemoc w rodzinie z terenu powiatu krośnieńskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krosna Odrzańskie realizuje program oddziaływań korekcyjno — edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Uczestnikami są osoby wobec, których Sąd wydał wyrok zobowiązujący do uczestnictwa w programie, osoby skierowane przez prokuraturę, policję i zespoły interdyscyplinarne, a także osoby chętne, które chcą popracować nad swoimi emocjami. Obecnie program został zamknięty – nie jest realizowany od września 2018, gdyż zbyt mało osób uzyskało kwalifikację-zobowiązanie. W latach ubiegłych uczestniczyło w nim:

Program korekcyjno -edukacyjny	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Ogółem
Liczba osób	8	10	9 (1 kobieta)	27
Liczba ukończonych	6	5	8	19 (70,37 %)

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Zdaniem specjalistów to rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania. Dlatego też realizacja programu przeciwdziałania przemocy powinna uwzględniać działania w sferze: prewencji, prawa, zdrowia, edukacji i pracy socjalnej. Z przeprowadzonej ewaluacji danych wynika przekazanych przez jednostki organizacyjne powiatu krośnieńskiego wynika, iż na terenie powiatu krośnieńskiego występuje przemoc domowa. Jej ofiarami głównie są kobiety i dzieci oraz osoby zależne w tym z niepełnosprawnościami. Problem przemocy w rodzinie, w większości gmin, jest problemem który nie ulega nasileniu, ale nadal jest znaczący. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie rzadko decydują się na podjęcie radykalnych kroków w celu zmiany swojej sytuacji. Przedstawione dane wskazują przede wszystkim na konieczność prowadzenia działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych. Działania te powinny zmierzać do podnoszenia świadomości społecznej, dotyczącej również ewentualnych możliwości wsparcia. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim współpracuje z instytucjami i podmiotami realizującymi zadania w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie jak i stosującym przemoc, w szczególności z sądem, ośrodkami pomocy społecznej, kuratorami czy przedstawicielami zespołów interdyscyplinarnych.

Powiat Krośnieński od 2014 roku zleca Stowarzyszeniu SUBSIDIUM zadanie prowadzenia, „Poradnictwo specjalistyczne i prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Gubinie”, w ramach którego osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogą uzyskać specjalistyczną pomoc. Ośrodek w ramach swojej działalności zapewnia poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne. W ramach powyższych działań w latach 2014 – 2017 zrealizowano:

- **.Konsultacje i porady prawne z zakresu prawa rodzinnego z elementami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Dyżury odbywały się jeden raz w tygodniu w:

- Krośnie Odrzańskim w siedzibie PCPR;

- Gubinie w OIK.

Porady prawne	2014 r.	2015r.	2016r.	2017r.
Krosno Odrzańskie	186	224	122	107
Gubin	106	127	118	97
Razem	292	351	240	204
Ogółem w latach 2014 - 2017				408

Tematyka problemów z którymi mieszkańcy powiatu zgłaszali się do prawnika była bardzo zróżnicowana. Znacząca większość dotyczyła problemów w zakresie prawa rodzinnego, do których zaliczają się sprawy alimentów, rozwodów i władzy rodzicielskiej oraz spadki. Jednak wszystkie pozostałe porady w jakimś stopniu również dotyczą sytuacji kryzysowej w rodzinie. Należą do nich przemoc domowa, problemy mieszkaniowe, pracownicze, odszkodowawcze.

- **Poradnictwo specjalistyczne dla osób doświadczających przemocy.**

Dyżury odbywały się jeden raz w tygodniu w:

- Krośnie Odrzańskim w siedzibie PCPR;
- Gubinie w OIK.

Porady specjalistyczne	2014	2015	2016	2017
Krosno Odrzańskie	147	145	143	124
Gubin	123	164	142	149
Razem	270	309	285	273
Ogółem w latach 2014 - 2017				

- **Prowadzona była także grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w ramach działania Ośrodka.**

Charakter grupy -grupa miała charakter grupy otwartej, tj. osoby rezygnujące z udziału w grupie mogły być zastępowane przez inne osoby o podobnej specyfice problemów. Grupa mogła się rozrastać w ciągu czasu jej działalności o innych członków. W zajęciach od roku 2014-2018 uczestniczyło łącznie **48** osób.

Głównym celem działania grupy wsparcia dla ofiar przemocy było dostarczenie kolejnej formy pomocy osobom, które z racji doznawanej w rodzinie różnej formy przemocy nie czuły się tam bezpiecznie. Ten brak bezpieczeństwa i swego rodzaju osamotnienie i wyizolowanie sprawiał,

że osobom takim często trudno było korzystać z innych form pomocy jak pójście do specjalisty, obrona swoich praw przez interwencje w odpowiednich placówkach. Inicjatorzy stworzenia takiej grupy spodziewali się, iż sam fakt jej istnienia doda wiele odwagi i energii osobom, które do tej pory obawiały się wyjścia ze swymi problemami gdziekolwiek.

- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej „WYSPA” w Gubinie**

Osoby znajdujące się w sytuacji przemocy domowej, wymagające pomocy w formie czasowego schronienia i odizolowania od sprawcy miały zapewnione miejsce w hostelu. Ośrodek dysponuje miejscami dla 8 osób. Obok całonocnego pobytu udzielana jest pomoc w postaci usługi interwencji kryzysowej oraz pomocy specjalistów, takich jak psychoterapeuta, terapeuta uzależnień, prawnik .Z pobytu w hostelu skorzystało w latach 2014-2017:

OIK	ROK 2014	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017
DOROŚLI	4	6	7	3
DZIECI	8	10	8	5
RAZEM	12	16	15	8
Ogółem w latach 2014 - 2017				51

- **Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Krośnie Odrzańskim zgodnie z zaleceniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowało:**

Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie „**Komunikowanie się bez złości**” . Program opracowany był na podstawie programu „PARTNER” opracowanego przez Fundację BĘDZIESZ na bazie „Programu z Duluth” rozwinięty o elementy metody podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach BSFT. Program Edukacyjno – Korekcyjny „Komunikowanie się bez złości”- dla Sprawców Przemocy Domowej” jest programem psychoedukacyjnym, którego celem jest zmiana zachowań typu przemocowego na rzecz postawy partnerstwa i poszanowania wobec domowników. Program ma charakter edukacyjno-korekcyjny. W części edukacyjnej skoncentrowany jest na przekazaniu szeroko pojętej wiedzy na temat zjawiska przemocy, część korekcyjna ukierunkowana jest na zdobycie umiejętności niestosowania przemocy, trening umiejętności społecznych i asertywności oraz naukę konstruktywnego rozwiązywania sporów i korzystania ze wsparcia społecznego. Program obejmuje sesje

indywidualne (tzw. kwalifikacyjne) i sesje grupowe.

Czas trwania programu jednej edycji – to łącznie **68** godzin.

Zajęcia w grupie prowadzone były przez kobietę i mężczyznę. Ze względu na duży poziom zaprzeczania i manipulacji ze strony uczestników konieczne jest prowadzenie zajęć przez dwie, ściśle współpracujące ze sobą osoby. Praca w duecie: kobieta i mężczyzna, jest korzystna z uwagi na fakt, iż relacja pomiędzy prowadzącymi staje się dla uczestników modelowym przykładem komunikacji partnerskiej. Obecność kobiety podczas pracy korekcyjnej staje się dodatkowym czynnikiem konfrontującym, ważnym w procesie zmiany zachowania.

Podstawowe treści edukacyjne:

1. Społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej - powiązania między przemocą a stereotypami dotyczącymi płci i relacji między kobietami i mężczyznami oraz rodzicami i dziećmi, realne i wyobrażane różnice między mężczyznami i kobietami.

2. Problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich – potrzeby sprawców dotyczące władzy i kontroli, zaprzeczanie odpowiedzialności za przemoc i obwinianie ofiar, proces wiktylizacji, rozróżnianie zachowań agresywnych i asertywnych, rozpoznawanie osobistych postaw związanych z przemocą, uczenie się odpowiedzialności za własne decyzje.

3. Planowanie i rozwijanie samokontroli – mechanizmy agresywnych zachowań, zaprzeczanie aktom przemocy i zniekształcanie obrazu minionych wydarzeń, zniekształcenie myślenia i unikanie świadomego wyboru oraz decyzji, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych poprzez ćwiczenie „przerwy na ochłonięcie” jako doraźnej techniki powstrzymywania agresywnych reakcji, przygotowywanie indywidualnego planu zapobiegania agresywnym zachowaniom.

4. Alkohol i patologia życia rodzinnego – rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i narkotyków, specyfika związku między nadużywaniem substancji chemicznych a stosowaniem przemocy (uświadomienie,

że alkohol nie jest przyczyną przemocy), zaburzenia życia rodzinnego spowodowane patologicznym zachowaniem rodziców, rozpoznawanie jak ślady bycia krzywdzonym przekształcają się we wrogość wobec innych.

5. Komunikacja interpersonalna – zdolność do rozpoznawania i konstruktywnego wyrażania uczuć, intymność i umiejętność empatycznego słuchania innych i reagowania z szacunkiem, umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach, rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku oraz uczenie się konstruktywnych postaw wobec innych,

6. Promocja pozytywnych standardów i wartości – wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i w rodzinie, szczerść i solidność, akceptowanie osobistej odpowiedzialności za czyny, rozwijanie zdolności do szacunku i wsparcia oraz akceptacji dla uczuć, opinii, postępowania i przyjaciół partnerki/partnera, sprawiedliwość i równość w podziale praw i obowiązków w rodzinie, partnerstwo ekonomiczne i gotowość do materialnego wspierania dzieci niezależnie od formalnego statusu małżeństwa.

7. Przemoc seksualna – rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę/partnera zachowań i sytuacji związanych z seksem jako ważnej formy przemocy.

8. Dzieci, przemoc i wychowanie – wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci, uświadomienie, że agresywne metody wychowawcze krzywdzą dzieci i uczą je stosowania przemocy, modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich, formy dyscypliny bez przemocy jako alternatywa dla agresywnego karania.

5. Założenia programu

Założenia Programu są spójne z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i dotychczasowymi działaniami. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych powołanych do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy
- zmiany pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- promowania wartości rodzinnych, w tym poszanowania prawa dzieci i młodzieży do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy;
- szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania;
- edukacji mieszkańców powiatu krosnieńskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- promowania alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

6. Cele programu, działania, oczekiwane rezultaty, wskaźniki

Cel główny : Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie krośnieńskim.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla ofiar przemocy szczególnie na terenie gmin.
3. Ograniczenie stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację działań korekcyjno — edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel szczegółowy 1:

Podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Organizowanie kampanii informacyjnych promujących życie rodzinne bez przemocy, prawidłowe zachowania i postawy. Realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Komenda Powiatowej Policji, Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna, szkoły.
2. Edukowanie lokalnego społeczeństwa w zakresie zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Realizatorzy: Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna, szkoły.

Oczekiwane rezultaty:

1. Wzrost prawidłowych postaw i zachowań oraz poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemu przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie świadomości rodziców na temat prawidłowych metod wychowawczych.
3. Rozwój prawidłowych zachowań oraz ograniczenie zjawiska przemocy u dzieci i młodzieży.
4. Rozpowszechnienie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny wśród jak najszerszej liczby odbiorców.

Wskaźniki:

1. Liczba wykonanych oraz przekazanych broszur, plakatów oraz ulotek dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.
2. Liczba kampanii informacyjno — promocyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Liczba wdrożonych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
4. Liczba programów promujących prawidłowe metody wychowawcze oraz liczba prelekcji i pogadanek dla rodziców.

Cel szczegółowy 2:

Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla osób dotkniętych przemocą szczególnie w gminach.

Działania:

1. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego dla osób dotkniętych przemocą. Realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna, szkoły.
2. Zorganizowanie specjalistycznych terapii dla osób dotkniętych przemocą. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna, szkoły.
3. Aktywizacja gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, które zgodnie z prawem powinny udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym.

Oczekiwane rezultaty:

1. Swobodny dostęp do informacji dla osób dotkniętych przemocą.
2. Szeroki dostęp do nieodpłatnego poradnictwa psychologicznego oraz prawnego dla osób dotkniętych przemocą.

Wskaźniki:

1. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku nałożonego na gminne ośrodki pomocy społecznej oraz gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Utrzymanie wsparcia lub/i jego rozbudowa dla osób zależnych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cel szczegółowy 3 :

Ograniczenie stosowania przemocy przez osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Zastosowanie programów korekcyjno — edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
Realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej.
3. Zorganizowanie specjalistycznych terapii dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
Realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, Poradnia Psychologiczno — Pedagogiczna, szkoły.

Oczekiwane rezultaty:

1. Ograniczenie zjawiska przemocy poprzez zwiększenie umiejętności opanowania własnych emocji u osób stosujących przemoc w rodzinie oraz pracy nad sobą.
2. Zwiększenie świadomości zachowań agresywnych u osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Podniesienie poziomu wiedzy osób stosujących przemoc w rodzinie na temat przemocy poprzez udział w specjalistycznych terapiach.

Wskaźniki:

1. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie korzystających z poradnictwa psychologicznego.
2. Liczba wdrożonych programów korekcyjno— edukacyjnych.
3. Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

7.Realizacja programu

7.1. Odbiorcy programu

Program kierowany jest do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym: współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, dzieci, osób starszych, osób zależnych, osób z niepełnosprawnością, osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

7.2. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2018 — 2022 będą pochodzić z:

1. budżetu Powiatu Krośnieńskiego;
2. budżetów gmin z terenu Powiatu Krośnieńskiego;
3. budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;
4. budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych;
5. funduszy europejskich;
6. funduszy organizacji pozarządowych;
7. innych źródeł.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność.

7.3. Realizatorzy programu

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022" ma charakter długofalowy. Będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim wraz z Powiatowym Zespołem powołanym do realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2018- 2022 przy współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, policją, służbą zdrowia, oświatą, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie .

7.4. Termin realizacji

Termin realizacji działań wyznaczonych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyznaczono na lata 2018-2022. Wyznaczone cele są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z nowym okresem programowania na lata 2018-2022. W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej poszczególne zaplanowane działania będą realizowane sukcesywnie.

7.5. Monitoring i ewaluacja

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim wraz z Powiatowym Zespołem powołanym do realizacji programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2018- 2022, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu na podstawie corocznych sprawozdań z Poradni Psychologiczno — Pedagogicznej w Krośnie Odrzańskim, placówek oświatowych, ośrodków pomocy społecznej oraz Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2018- 2022 ” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie. Jego opracowanie posłużyć ma bardziej skutecznej, efektywniejszej i pełniejszej realizacji działań na rzecz osób uwikłanych w przemoc w powiecie